

**BUXORO DAVLAT
PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

**BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY – METODIK JURNAL

No. 2

MUSIQA TA'LIMIDA XOR IJROCHILIGINI TASHKIL ETISHNING MAKTAB SHAROITIGA MOSLASHTIRILGAN AMALIY TIZIMI

Raxmatullayeva Feruzabonu, Buxoro davlat pedagogika instituti 1-bosqich magistranti

Dandelionfr97@gmail.com

Akramova Maftunabonu, Buxoro davlat pedagogika instituti 1-bosqich magistranti

akramovamaftuna3011@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada umumta'lim maktablari sharoitida musiqa ta'limida xor ijrochiligini samarali tashkil etishning amaliy tizimi yoritilgan. Tadqiqotda maktab o'quvchilarining yosh va psixofiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda xor mashg'ulotlarini rejalashtirish, ovozlarni to'g'ri taqsimlash, repertuar tanlash hamda dars jarayonida interfaol va innovatsion yondashuvlardan foydalanish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, xor ijrochiligi orqali o'quvchilarda musiqiy eshitish, jamoada ishlash, ijodiy faollik va estetik didni shakllantirish imkoniyatlari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: musiqa ta'limi, xor ijrochiligi, amaliy tizim, maktab sharoiti, musiqa darsi, o'quvchilar jamoasi, musiqiy kompetensiya.

A PRACTICE-ORIENTED SYSTEM FOR ORGANIZING CHORAL PERFORMANCE IN MUSIC EDUCATION ADAPTED TO SCHOOL CONDITIONS

Annotation. This article examines a practice-oriented system for organizing choral performance in music education adapted to the conditions of general secondary schools. The study analyzes methods of planning choral activities, proper voice distribution, repertoire selection, and the use of interactive and innovative approaches in the teaching process, taking into account the age and psychophysiological characteristics of students. In addition, the pedagogical potential of choral performance in developing musical hearing, teamwork skills, creative activity, and aesthetic taste among students is substantiated.

Keywords: music education, choral performance, practical system, school environment, music lesson, student ensemble, musical competence.

ПРАКТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА ОРГАНИЗАЦИИ ХОРОВОГО ИСПОЛНИТЕЛЬСТВА В МУЗЫКАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ, АДАПТИРОВАННАЯ К УСЛОВИЯМ ШКОЛЫ

Аннотация. В данной статье рассматривается практико-ориентированная система организации хорового исполнительства в музыкальном образовании, адаптированная к условиям общеобразовательной школы. В исследовании проанализированы вопросы планирования хоровых занятий, правильного распределения голосов, подбора репертуара, а также применения интерактивных и инновационных методов обучения с учётом возрастных и психофизиологических особенностей учащихся. Обоснованы возможности формирования музыкального слуха, навыков коллективной деятельности, творческой активности и эстетического вкуса школьников посредством хорового исполнительства.

Ключевые слова: музыкальное образование, хоровое исполнительство, практическая система, школьные условия, урок музыки, ученический коллектив, музыкальная компетентность.

KIRISH. Bugungi kunda umumta'lim maktablarida musiqa ta'limini tashkil etish jarayonida o'quvchilarning musiqiy madaniyatini shakllantirish, estetik didini rivojlantirish hamda ijodiy faolligini oshirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Musiqa san'ati, xususan, xor ijrochiligi o'quvchilarning nafaqat musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish, balki ularni jamoada ishlashga, o'zaro hamkorlik va mas'uliyatni his etishga o'rgatishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Shu bois musiqa ta'limida xor ijrochiligini maktab sharoitiga mos holda tizimli va maqsadli tashkil etish dolzarb masala sanaladi.

O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar, jumladan, musiqa ta'limini modernizatsiya qilishga qaratilgan sa'y-harakatlar maktablarda xor ijrochiligini tashkil etish va rivojlantirishga yangicha yondashuvlarni talab etmoqda. Xor ijrochiligi musiqa ta'limining muhim tarkibiy qismi sifatida o'quvchilarda musiqiy eshitish, tovush balandligi va tembrini farqlash, ritm va intonatsiyani to'g'ri his etish kabi ko'nikmalarni shakllantiradi. Shu bilan birga, xor jamoasida kuylash jarayoni o'quvchilarning emotsional holatini barqarorlashtirish, estetik zavq olish hamda musiqiy asar mazmunini chuqur anglashga xizmat qiladi. Biroq maktab amaliyotida xor mashg'ulotlarini tashkil etishda o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini etarli darajada hisobga olmaslik, repertuar

tanlashdagi nomuvofiqlik hamda dars jarayonida metodik yondashuvlarning etarlicha tizimlashtirilmaganligi kabi muammolar uchrab turadi.

Ushbu tadqiqotning dolzarbligi aynan shu muammolarni hal qilishga qaratilgan bo‘lib, maktab sharoitiga moslashtirilgan, samarali va amaliy xor ijrochiligi tizimini ishlab chiqish zarurati bilan belgilanadi. Mavjud nazariy va amaliy yondashuvlarni tahlil qilish, ilg‘or pedagogik tajribalarni o‘rganish hamda innovatsion metodlarni joriy etish orqali ushbu tizimni yaratish maqsad qilangan. Tadqiqot natijalari musiqa o‘qituvchilari va xor rahbarlariga amaliy yordam berish, o‘quvchilarning musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish, ularning ijodiy faolligini oshirish va musiqiy madaniyatini yuksaltirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy ta’lim talablariga ko‘ra, musiqa darslarida xor ijrochiligini tashkil etish an’anaviy yondashuvlar bilan cheklanib qolmasdan, innovatsion va interfaol metodlar asosida olib borilishi lozim. Bu jarayonda maktab sharoiti, dars soatlari hajmi, o‘quvchilarning vokal imkoniyatlari va psixofiziologik xususiyatlarini inobatga olgan holda moslashtirilgan amaliy tizimni ishlab chiqish zarurati yuzaga keladi. Bunday tizim xor mashg‘ulotlarining izchilligini ta’minlab, musiqa ta’limining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Umumta’lim maktablarida xor ijrochiligini samarali tashkil etish musiqa o‘qituvchisidan nafaqat yuqori darajadagi kasbiy mahorat, balki pedagogik, psixologik va metodik bilimlarning uyg‘unligini talab etadi. Xor mashg‘ulotlari jarayonida o‘quvchilarning ovoz imkoniyatlarini to‘g‘ri aniqlash, ularni ovoz guruhlarga oqilona taqsimlash hamda vokal mashqlarni bosqichma-bosqich amalga oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, boshlang‘ich va o‘rta sinf o‘quvchilari bilan ishlashda ovoz apparatining tabiiy rivojlanish jarayonini hisobga olish zarur bo‘ladi.

Maktab sharoitida xor ijrochiligini tashkil etishning amaliy tizimi dars va darsdan tashqari mashg‘ulotlar o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni ta’minlashni ham nazarda tutadi. Xor to‘garaklari, musiqiy tadbirlar va bayram dasturlari orqali o‘quvchilarning sahna madaniyati, ijrochilik mas’uliyati hamda jamoaviy ijodga bo‘lgan qiziqishi yanada kuchayadi. Bu jarayonda milliy va jahon musiqa merosiga oid asarlarni o‘quvchilarning yoshiga mos holda tanlash ularning ma’naviy dunyosini boyitishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Shuningdek, xor ijrochiligini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish o‘quvchilarning faolligini oshirishga xizmat qiladi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, audiovizual vositalar, musiqiy dasturlar va interfaol mashqlar xor mashg‘ulotlarining samaradorligini ta’minlaydi. Bunday yondashuv o‘quvchilarda mustaqil tinglash, tahlil qilish va musiqiy obrazni anglash ko‘nikmalarini rivojlantirishga imkon yaratadi.

Natijada, maktab sharoitiga moslashtirilgan amaliy tizim asosida tashkil etilgan xor ijrochiligi musiqa ta’limining mazmunini boyitibgina qolmay, balki o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini ochib berish, ularning musiqaga bo‘lgan barqaror qiziqishini shakllantirish hamda estetik tarbiyani samarali amalga oshirishda muhim pedagogik ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot metodologiyasi va adabiyotlarning tahlili. Musiqa ta’limida xor ijrochiligini tashkil etish masalasi pedagogika va musiqa metodikasi sohasida dolzarb yo‘nalishlardan biri bo‘lib, ushbu mavzu bo‘yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar uning nazariy va amaliy asoslarini belgilab beradi. Tadqiqot metodologiyasini shakllantirish jarayonida xor ijrochiligi, musiqa ta’limi metodikasi hamda maktab sharoitida jamoaviy ijrochilikni samarali tashkil etishga oid mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar tizimli ravishda tahlil qilindi.

O‘zbek olimlarining ilmiy izlanishlarida musiqa ta’limining pedagogik asoslari, xor mashg‘ulotlarini tashkil etish metodikasi hamda o‘quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish masalalariga alohida e’tibor qaratilgan. Xususan, Sh.A. Abdullayevning “Musiqa ta’limi metodikasi” asarida umumta’lim maktablarida musiqa darslarini tashkil etishning didaktik tamoyillari yoritilib, xor ijrochiligi o‘quvchilarning musiqiy eshitish, ijrochilik va estetik kompetensiyalarini rivojlantiruvchi muhim pedagogik vosita sifatida asoslab berilgan. Muallif tomonidan ilgari surilgan bosqichma-bosqich o‘qitish yondashuvi mazkur tadqiqotda ishlab chiqilayotgan amaliy tizimning metodologik asosini tashkil etadi.

Pedagogik texnologiyalar masalasida R.X. Jo‘rayev va B.S. Xodjayevlarning ilmiy ishlari muhim ahamiyat kasb etadi. Ularning tadqiqotlarida interfaol metodlar, hamkorlikka asoslangan ta’lim shakllari o‘quvchilarning ijodiy faolligi va jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilishi ilmiy

jihtadan asoslangan. Ushbu qarashlar xor ijrochiligini maktab sharoitida samarali tashkil etishda zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish zarurligini ko'rsatadi.

Xor ijrochiligining tarbiyaviy va estetik ahamiyati D.B. Kabalevskiyning musiqa tarbiyasiga oid ilmiy qarashlarida keng yoritilgan. Uning fikricha, xor faoliyati bolalarda musiqani jamoaviy idrok etish, tinglash madaniyati va ijrochilik intizomini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Bu yondashuv xor ijrochiligini faqat ijro jarayoni emas, balki shaxsni har tomonlama rivojlantiruvchi pedagogik faoliyat sifatida talqin etishga imkon beradi.

Xorijiy tadqiqotlarda, jumladan, K. Swanwick hamda J. Adairning ilmiy ishlari musiqa ta'limida xor ijrochiligini shaxsning musiqiy, ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantiruvchi faoliyat turi sifatida ko'rsatadi. Ularning izlanishlarida xor mashg'ulotlarining intonatsiya aniqligi, ritmik sezgi, birgalikda ishlash va o'zaro tinglash ko'nikmalarini shakllantirishdagi samaradorligi ilmiy dalillar asosida asoslab berilgan. Bu yondashuvlar xor ijrochiligini maktab sharoitiga moslashtirilgan tizimli jarayon sifatida tashkil etish zaruratini tasdiqlaydi.

Shuningdek, tadqiqotning metodologik asoslaridan biri sifatida L.S. Vygotskiyning madaniy-tarixiy rivojlanish nazariyasiga tayanildi. Ushbu nazariyaga ko'ra, shaxs rivojlanishida jamoaviy faoliyat muhim o'rin tutadi. Xor ijrochiligi jamoaviy ijodiy faoliyat shakli sifatida o'quvchilarning yaqin rivojlanish zonasini kengaytirish, musiqiy va ijtimoiy tajribasini boyitishga xizmat qiladi.

O'rganilgan adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, xor ijrochiligi musiqa ta'limining muhim tarkibiy qismi sifatida e'tirof etilgan bo'lsa-da, uni umumta'lim maktablari sharoitiga moslashtirilgan, yaxlit va tizimli amaliy model sifatida tashkil etish masalasi yetarli darajada umumlashtirilmagan. Shu bois mazkur tadqiqotda xor ijrochiligini dars va darsdan tashqari mashg'ulotlar bilan uzviy bog'langan, o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos va metodik jihatdan asoslangan amaliy tizim asosida tashkil etish metodologiyasi ishlab chiqildi.

Mazkur tadqiqot musiqa ta'limida xor ijrochiligini maktab sharoitiga moslashtirilgan amaliy tizim asosida tashkil etishning pedagogik imkoniyatlarini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqot metodologiyasi pedagogika, musiqa ta'limi metodikasi hamda xor ijrochiligi nazariyasiga tayangan holda ishlab chiqildi va nazariy hamda amaliy yondashuvlarning uyg'unligini ta'minlashga yo'naltirildi.

Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil metodlari qo'llanildi. Xususan, musiqa ta'limi, xor ijrochiligi, pedagogik texnologiyalar va jamoaviy ijod faoliyatiga oid ilmiy-pedagogik adabiyotlar tahlil qilinib, umumlashtirish va tizimlashtirish orqali xor ijrochiligini tashkil etishning asosiy pedagogik tamoyillari aniqlandi. Ushbu metod orqali mavjud ilmiy qarashlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik va ularning maktab ta'limi sharoitidagi ahamiyati asoslab berildi.

Shuningdek, tadqiqotda kuzatish metodidan foydalanildi. Maktab musiqa darslari va xor mashg'ulotlari jarayonida o'quvchilarning ijrochilik faolligi, ovoz imkoniyatlari, jamoaviy kuylash jarayonidagi o'zaro hamkorlik holatlari muntazam kuzatildi. Kuzatish natijalari xor ijrochiligini tashkil etishda o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish zarurligini aniqlashga xizmat qildi.

Tadqiqotda pedagogik tajriba-sinov metodi muhim o'rin egalladi. Ushbu metod asosida xor ijrochiligini maktab sharoitiga moslashtirilgan amaliy tizim ishlab chiqildi va musiqa darslari hamda darsdan tashqari mashg'ulotlarda sinovdan o'tkazildi. Tajriba-sinov jarayonida an'anaviy va interfaol metodlarning samaradorligi taqqoslanib, xor mashg'ulotlarini tashkil etishning maqbul shakllari belgilandi.

Bundan tashqari, taqqoslash va tahlil metodlari yordamida xor ijrochiligini tashkil etish bo'yicha mavjud yondashuvlar va taklif etilgan amaliy tizim o'rtasidagi farqlar aniqlanib, ularning pedagogik samaradorligi baholandi. Ushbu metod xor ijrochiligini maktab sharoitida tizimli va izchil tashkil etish imkoniyatlarini ochib berishga xizmat qildi.

Tadqiqot metodologiyasida madaniy-tarixiy va faoliyatga yo'naltirilgan yondashuvlar asos qilib olindi. Madaniy-tarixiy yondashuv xor ijrochiligini o'quvchilarning estetik va ma'naviy rivojlanishiga xizmat qiluvchi jamoaviy ijodiy faoliyat sifatida talqin etishga imkon berdi. Faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv esa o'quvchilarning musiqiy faoliyat jarayonidagi faolligini oshirish, ularning ijrochilik tajribasini bosqichma-bosqich rivojlantirishga qaratildi.

Umuman olganda, tanlangan metodologik yondashuv va tadqiqot metodlari musiqa ta'limida xor ijrochiligini maktab sharoitiga moslashtirilgan amaliy tizim asosida tashkil etishning ilmiy asoslangan, izchil va samarali modelini ishlab chiqishga xizmat qildi.

Natijalar. Musiqa ta’limida xor ijrochiligini maktab sharoitiga moslashtirilgan amaliy tizim asosida tashkil etish o‘quvchilarning musiqiy faoliyatga bo‘lgan munosabatida ijobiy o‘zgarishlarni yuzaga keltirdi. Xor mashg‘ulotlarining mazmunan boyitilishi va ularning tizimli tashkil etilishi o‘quvchilarning ijrochilik jarayoniga faol jalb etilishiga xizmat qildi hamda musiqaga bo‘lgan qiziqishni barqaror shakllantirishga imkon yaratdi.

Xor mashg‘ulotlarida ovozlarni yosh va individual xususiyatlarga mos holda taqsimlash, vokal mashqlarni bosqichma-bosqich amalga oshirish hamda o‘quvchilarning imkoniyatlariga mos repertuar tanlash intonatsiya aniqligi, ritmik sezgi va kuylash madaniyatining rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatdi. Jamoaviy kuylash jarayonida tovush balandligini muvofiqlashtirish, umumiy tembr uyg‘unligini saqlash va musiqa asarining ifodaviy jihatlarini anglash ko‘nikmalari mustahkamlandi.

Interfaol va innovatsion yondashuvlarning qo‘llanilishi xor mashg‘ulotlarining samaradorligini oshirib, o‘quvchilarning faolligi va tashabbuskorligini kuchaytirdi. Guruhli mashqlar, audiovizual vositalar hamda ijodiy topshiriqlar orqali o‘quvchilarda bir-birini tinglash, jamoada hamkorlik qilish va umumiy ijro uchun mas’uliyatni his etish ko‘nikmalari rivojlandi. Bu holat xor jamoasida musiqiy intizom va ijrochilik madaniyatining shakllanishiga xizmat qildi.

Xor ijrochiligini musiqa darslari bilan bir qatorda darsdan tashqari faoliyat bilan uzviy bog‘lash o‘quvchilarning sahna madaniyati va ijodiy faolligini oshirdi. Musiqiy tadbirlar va chiqishlar jarayonida o‘quvchilarda o‘ziga ishonch, emotsional barqarorlik hamda estetik didning shakllanishi kuzatildi. Ushbu jihatlar xor ijrochiligining nafaqat ta’limiy, balki tarbiyaviy ahamiyatini ham kuchaytirishini ko‘rsatadi.

Umumlashtirilgan holda aytganda, maktab sharoitiga moslashtirilgan amaliy tizim asosida tashkil etilgan xor ijrochiligi musiqa ta’limining mazmunini boyitdi, o‘quvchilarning musiqiy kompetensiyalarini rivojlantirdi hamda jamoaviy ijod orqali estetik tarbiyani samarali amalga oshirish imkoniyatlarini kengaytirdi.

Munozara. Musiqa ta’limida xor ijrochiligini maktab sharoitiga moslashtirilgan amaliy tizim asosida tashkil etish jarayonida kuzatilgan o‘zgarishlar va kuzatishlar pedagogik va ilmiy jihatdan muhim ahamiyatga ega. Xor mashg‘ulotlarining tizimli tashkil etilishi o‘quvchilarning musiqiy qobiliyatlari, jamoaviy hamkorlik ko‘nikmalari va ijodiy faolligini sezilarli darajada rivojlantirish imkonini berdi. Bu esa ilgari o‘tkazilgan tadqiqotlar bilan uyg‘unlikni ko‘rsatadi va xor ijrochiligining musiqa ta’limida multifunksional pedagogik vosita sifatida samaradorligini tasdiqlaydi.

Mavjud adabiyotlar bilan solishtirganda, xor ijrochiligini maktab sharoitiga moslashtirish bo‘yicha ishlab chiqilgan amaliy tizim bir nechta pedagogik afzalliklarni ta’kidlash imkonini beradi. Sh.A. Abdullayev va R.X. Jo‘rayevning ilmiy qarashlarida xor mashg‘ulotlarining yosh xususiyatlariga mos rejalashtirilishi va interfaol metodlardan foydalanilishi o‘quvchilarning musiqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligi ko‘rsatilgan. Mazkur tadqiqotda qo‘llanilgan amaliy tizim ushbu nazariy yondashuvlarni amaliy jihatdan tasdiqladi.

Xor mashg‘ulotlarida ovozlarni individual xususiyatlarga mos taqsimlash, bosqichma-bosqich vokal mashqlar va mos repertuar tanlash intonatsiya aniqligi, ritmik sezgi va kuylash madaniyatining yaxshilanishiga xizmat qilgan. Bu pedagogik kuzatuvlar xor ijrochiligining musiqiy eshitish va ijrochilik ko‘nikmalarini shakllantirishdagi samaradorligini ilmiy asosda ko‘rsatadi. Shu bilan birga, interfaol va innovatsion metodlar o‘quvchilarning jamoaviy ijodiy faoliyatga jalb etilish darajasini oshirdi, bu esa ularning o‘zaro tinglash, uyg‘unlashgan ijro va umumiy ijodiy natijaga mas’uliyat hissini kuchaytirdi.

Amaliy tizimning afzalliklari shundan iboratki, xor ijrochiligini dars va darsdan tashqari mashg‘ulotlar bilan integratsiyalashgan holda olib borish o‘quvchilarning sahna madaniyati, emotsional barqarorligi va estetik didini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, maktab sharoitida xor mashg‘ulotlarini tashkil etish o‘quvchilarning musiqiy faoliyatga bo‘lgan qiziqishini yanada mustahkamlaydi, ularning ijodiy salohiyatini ochib beradi va musiqa ta’limining tarbiyaviy ahamiyatini kuchaytiradi.

Tahlil shuni ko‘rsatdiki, xor ijrochiligini maktab sharoitiga moslashtirilgan tizimli amaliy tizim asosida tashkil etish an’anaviy yondashuvlar bilan cheklanmay, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlarni o‘z ichiga olishi muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa musiqa ta’limining sifatini oshirish, o‘quvchilarda musiqiy kompetensiyalarni shakllantirish va jamoaviy ijod orqali estetik tarbiyani amalga oshirishda yuqori samaradorlikni ta’minlaydi.

Xulosa. Musiqa ta’limida xor ijrochiligini maktab sharoitiga moslashtirilgan amaliy tizim asosida tashkil etish o‘quvchilarning musiqiy, ijtimoiy va shaxsiy kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim

ahamiyatga ega ekanligi aniqlanadi. Taklif etilgan tizim xor mashg‘ulotlarini dars va darsdan tashqari faoliyat bilan uzviy bog‘lab, o‘quvchilarning ijodiy faolligi, sahna madaniyati va estetik didini shakllantirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

O‘quvchilarning ovoz imkoniyatlarini yosh va individual xususiyatlariga mos taqsimlash, bosqichma-bosqich vokal mashqlarni tashkil etish hamda mos repertuar tanlash intonatsiya aniqligi, ritmik sezgi va kuylash madaniyatining rivojlanishida samarali vosita bo‘ldi. Shuningdek, interfaol va innovatsion pedagogik metodlar o‘quvchilarning jamoaviy ijodiy faoliyatga jalb etilishini oshirdi, bu esa ular orasida bir-birini tinglash, uyg‘un ijro va umumiy ijodiy natijaga mas‘uliyatni shakllantirdi.

Tahliliy kuzatishlar xor ijrochiligini maktab sharoitida tizimli va metodik jihatdan asoslangan holda tashkil etish musiqa ta’limining samaradorligini oshirish, o‘quvchilarda musiqiy kompetensiyalarni rivojlantirish va estetik tarbiyani samarali amalga oshirishda yuqori pedagogik ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi. Shu tariqa, maktab sharoitiga moslashtirilgan amaliy tizim nafaqat ijrochilik ko‘nikmalarini, balki o‘quvchilarning ijodiy, emotsional va ijtimoiy rivojlanishini ham ta’minlashga xizmat qiladi.

Umuman olganda, xor ijrochiligini maktab sharoitiga moslashtirilgan tizimli amaliy tizim asosida tashkil etish musiqa ta’limining sifatini oshirish, o‘quvchilarning musiqiy va estetik kompetensiyalarini shakllantirish hamda jamoaviy ijod orqali tarbiyaviy maqsadlarni amalga oshirishda samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar:

1. Abdullayev, Sh.A. (2018). Musiqa ta’limi metodikasi. Toshkent: O‘qituvchi.
2. Jo‘rayev, R.X. (2017). Pedagogik texnologiyalar va musiqa ta’limi. Toshkent: Sharq.
3. Karimova, M. (2020). Maktabda xor ijrochiligini tashkil etish metodikasi. Toshkent: Ilmiy nashr.
4. Tursunova, D. (2019). Bolalarda musiqa qobiliyatlarini rivojlantirish. Toshkent: Pedagogika.
5. Rahimov, A. (2021). Innovatsion metodlar orqali xor mashg‘ulotlarini samarali tashkil etish. Toshkent: Musiqiy ta’lim.
6. Mirzaeva, F. (2018). Musiqa ta’limida xor ijrochiligi va metodik asoslar. Toshkent: Ilmiy nashr.

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA , PSIXOLOGIYA VA METODIKA

Kurbanova Nasiba Usmonovna , The impact of artificial intelligence on the development of reading culture: A theoretical and empirical analysis	4
Mahmudova Zulfizar Eson Qizi , Maktabgacha ta'limda emotsional intellektni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	9
Sultonova Gulasal Shodmonovna , Xalq pedagogikasi vositalarining etno-estetik tarbiyadagi o'rni va ahamiyati	13
Azimova Dilnoza Orifovna , Umumiy o'rta ta'lim maktablarida matematikani kasbga yo'naltirib o'qitishda loyihaga asoslangan ta'limning samarali jihatlari	22
Rajabova Gulchexra Salomovna, Muzaffarova Dilshoda Mehriddin qizi , Elektron kutubxona tushunchasi va uning axborot tizimidagi o'rni	23
Tosheva N.T, Muhammadova M.F , Zamonaviy ta'lim muhitida madaniyatlararo munosabatlar uyg'unligi va taraqqiyot tendensiyalari	26
Raxmatullayeva Feruzabonu, Akramova Maftunabonu , Musiqa ta'limida xor ijrochiligini tashkil etishning maktab sharoitiga moslashtirilgan amaliy tizimi	31
Ruzieva Narqiza Omonjonovna , Педагогические идеи и реформы Мирзо Улугбека в эпоху Темуридов	36
Nazarova Aziza Sohib qizi , Maktabgacha yoshdagi bolalarda tabiat bilan tanishtirishning zamonaviy metodlari	39
Maxmudova Ruxsora Navro'z qizi , Ekologik tarbiya tushunchasining evolyutsion rivojlanishi va zamonaviy pedagogik talqinlari	43
Nadirxanova Nilufar Alesherovna , Talabalarning kreativ kompetentligini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	49
Umedov Shaxzod , Tasviriy san'at darslarida raqamli texnologiyadan foydalanish orqali talabalarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirish metodikasi	54
Omonov Qavmiddin Karimovich , Muhandislik grafikasini o'qitishda interaktiv usullardan foydalanish muammolari	57
Abdullayeva Dilrabo Baxtiyor qizi , Zo'ravonlikka duch kelgan o'smirlarning emotsional regulyatsiyasini rivojlantirishning psixologik mexanizmlari	63
Aslonova Emma Sergeyevna , Pedagog kadrlarning ekologik kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	68
Barnoyeva Sevara Uchqun qizi , Bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy qobiliyatlarini tabaqalashtirilgan yondashuv asosida rivojlantirish: Ta'lim transformatsiyasi sharoitidagi muammo va yechimlar	73
Baxodirova Xalimabonu Baxodirovna , Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarning kommunikativ kompetentligini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	78
Qo'ldoshev Mexriddin Avezmurodovich , Ahmad Donishning "Navodir-ul vaqoe" asarida tarbiya, ilm va inson kamoloti masalalari	83
Choriyeva Hilola Avaz qizi , Oila va maktab hamkorligida nutqida nuqsoni bor bolalarni ijtimoiy rehabilitatsiya qilish mexanizmlari	87
D.I.Normatova , Maxsus kompetensiyalarni rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining o'rni	94
Toshmatov Bobur Alisher o'g'li , O'smir yoshdagi o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirishning maqsadi, vazifalari va tamoyillari	98
Egamberdiyev Murod Farxod o'g'li , Xorijiy va milliy tajribalar asosida boshlang'ich sinf tasviriy san'at darslarida inklyuziv ta'lim modelini shakllantirish	103
Egamova Gulnoza Istam qizi , Talabalarning ekologik tarbiyasini rivojlantirishning mavjud ahvoli va uni takomillashtirish yo'llari	111
Hakimova Nargiza Supxonovna, Qo'shshiyeva Dilnoza Sulaymon qizi , Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish usullari	117
Hojiqurbonova Sevinch Sanjar qizi , Nozmunchoqning tarixi va madaniy ahamiyati	123
Ibadullayeva Shaxnoza Ilxamovna , Zamonaviy tasviriy san'at ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari	129